

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ФАКТОР ЕВОЛЮЦІЇ ПАРТІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

*Н.А. Жовта, здобувач вищої освіти групи Б-1/1
обліково-фінансовий факультет, МНАУ*

Політична партія – це зареєстроване згідно з законом добровільне об'єднання громадян - прихильників певної загальнонаціональної програми суспільного розвитку, що має своєю метою сприяння формуванню і вираженню політичної волі громадян, бере участь у виборах та інших політичних заходах [1].

Політичні партії є невід'ємним інститутом демократичної політичної системи, ступінь розвиненості якого значною мірою впливає на розвиток усіх сфер життєдіяльності суспільства. Головним, безпосереднім засобом реалізації такого впливу є участь політичних партій у системі державної влади, однак крім цього існують і інші засоби, які впливають з багатоманітних функцій політичних партій у демократичному суспільстві [2, 106-112].

Ставлення більшості громадян до багатопартійності, їх довіра до політичних партій та рівень членства в них, оцінка виборчих систем під кутом зору можливостей вибору між партіями і окремими особистостями, свідчать про те, що вітчизняні партії не змогли переконати більшість громадян у необхідності свого існування, завоювати довіру до себе, залучити до своїх лав достатню кількість членів. Періоди певного покращання такого ставлення, в

першу чергу, пов'язані з очікуваннями від кожних наступних виборів, змінюються періодами після виборчого розчарування.

Науковці виділяють такі проблемні аспекти: громадянам доводиться обирати між несамотійними осередками багатьох партій зі слабо зрозумілими пересічному українцеві настановами та програмами; слабкість зв'язків між виборцями та їхніми представниками (проголосувавши за партію, важко домогтися від неї звіту за діяльність її депутатів); істотна залежність депутатів від партійного керівництва, що значно обмежує депутатів і може вплинути на процес обговорення та прийняття важливих рішень [3].

Загальнонаціональне опитування населення України проведене Фондом «Демократичні ініціативи» ім. Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у другій половині 2018 р. надало оцінку рейтингам кандидатів і партій, мотивації вибору, очікуванням громадян. Серед чинників, які значно впливають на вибір кандидата, найбільш вагомими були визнані: особисті якості кандидата (57,0%), попередня діяльність (43,0%) та програма і пропозиції (40,0%); у зміну ситуації на краще внаслідок президентських виборів вірить 34,0% громадян, майже стільки ж (30,0%) певні, що нічого не зміниться, проте лише 11,0% прогнозують зміну ситуації на гірше; 66,0% вважають, що Україні потрібні нові політичні лідери; більшість громадян України (56,0%) віддає перевагу «змішаним» формам правління: або парламентсько-президентській (30,0%) або президентсько-парламентській (26,0%) [4].

Важливим чинником, що впливає на ставлення громадян до політичних партій, є відповідність їх практичної діяльності власним програмам, виконання передвиборних обіцянок. Для 60,2% громадян відповідність практичної діяльності партії програмним положенням та заявам її лідерів є дуже важливою, для 26,5% – скоріше важливою при виборі, за яку партію голосувати. Цей чинник посідає перше місце в ієрархії мотивів голосування за політичні партії, маючи пріоритет перед такими чинниками, як практична діяльність політичної сили чи особистість її лідера [5].

За даними дослідження 2019 р. оцінка довіри до інститутів суспільства отримала такі результати: найчастіше громадяни України висловлюють довіру волонтерським організаціям - 68,0%, Церкві – 61,0%, Збройним Силам України – 61,0%, Державній службі з надзвичайних ситуацій – 57,0%. Недовіра найчастіше висловлюється Верховній Раді України (82,0%), державному апарату (чиновникам) (81,0%), політичним партіям (76,0%), судовій системі (75,0%), Уряду України (74,0%), комерційним банкам (72,0%), Прокуратурі (71,0%), Президенту України (69,0%) [6].

Отже, є підстави стверджувати, що думка громадян України стосовно політичних партій і партійної системи в цілому, є суперечливою. З одного боку, громадяни розчаровані нинішнім станом партійної системи, що відображується у вкрай низькій довірі до політичних партій, низькому рівні членства в них та розчаруванні у пропорційній виборчій системі. З іншого боку, партії дефакто визнаються представниками інтересів громадян на політичному рівні, що виявляється через стабільно високий рівень участі у виборах, позитивне голосування абсолютної більшості виборців, а також надання партіям пріоритету у представництві своїх інтересів порівняно з іншими суб`єктами.

Література:

1. Про політичні партії в Україні [Електронний ресурс] : Закон України № 2365-III від 05.04.2001 р. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show /2365-14>.
2. Ісаєв Б.А. Теорія партій і партійних систем : уч. посібн. для студ. вузів / Б. А. Ісаєв. М.: Аспект Пресс, 2008. –367с.
3. Конотопцев О. Партійно-пропорційна система виборів до місцевих рад: доцільність і своєчасність / О. Конотопцев // Аспекти самоврядування. – 2005. –№ 6. – С. 16-19.
4. Соціологічне опитування Українського центру економічних і політичних досліджень ім. Разумкова з 7 до 19 жовтня 2008 р. [Електронний ресурс] : – Режим доступу: http://www.ucerps.org/ukr/poll.php?poll_id=290 .
5. За півроку до виборів: рейтинги кандидатів і партій, мотивації вибору, очікування громадян [Електронний ресурс] : – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/uploads/socio/2018_press_release_1808.pdf
6. Рівень довіри до суспільних інститутів та електоральні орієнтації громадян України [Електронний ресурс] : Центр Разумкова березень 2019. Соціологія. – Режим доступу : <http://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/riven-doviry-do-suspilnykh-institutiv-ta-elektoralni-orientatsii-gromadian-ukrainy-2>.

***Науковий керівник – Лесік І. М.,
канд. екон. наук, доцент кафедри економічної теорії і суспільних наук
Миколаївський національний аграрний університет***